

ניצולי השואה

נמשיך לפעול ללא לאות להיטיב עם כ-190,000 ניצולי השואה שעדיין בחיים ולדאוג שלא יהיה אף ניצול שואה בודד או רעב

נגדיל את התמיכה הממשלתית בניצולי השואה שעלו אחרי שנת 1953 ושאינם ניצולי מחנות וגטאות

בישראל חיים היום כ-190,000 ניצולי שואה, והם הולכים ומתמעטים. לאורך השנים יצרה המדינה סבך בירוקרטי בלתי אפשרי שהביא לכך שניצולים רבים לא הצליחו לממש את הזכויות המגיעות להם; אחרים כלל לא ידעו שהם זכאים לקצבה כזו או אחרת או שנאלצו להיאבק עבור כל החזר או הנחה. במשך שנים הממסד הישראלי הקשה ולעיתים אף התעלם ממצוקתם ומצורכיהם של ניצולי השואה בישראל.

יש עתיד הציבה לעצמה את החובה המוסרית לעשיית תיקון היסטורי, תקציבי ובירוקרטי לניצולי השואה. הפעולה הראשונה שנקט לפיד בתפקידו כשר האוצר והממונה על הרשות לניצולי השואה בישראל הייתה ביטול הקיצוץ בשעות הסיעוד של הניצולים, בהיקף של 50 מיליון שקלים, והגדלת התקציב השנתי של הניצולים בעוד 100 מיליון שקלים.

בשלב השני, לאחר שבעיותיהם וצורכיהם הדחופים ביותר של ניצולי השואה נלמדו, גובשה **תוכנית לאומית לסיוע לניצולי השואה** כדי שיוכלו לחיות את השנים האחרונות של חייהם בכבוד וברוחה המגיעים להם.

בתקופת הקורונה ניצולי השואה נחשפו ונתקלו בקשיים חדשים, והקשיים הקיימים התעצמו. בדידותם גברה, ולצידה גם הקשיים הכלכליים. מתוך אילוצי הקורונה, עברו שירותים רבים למתכונת דיגיטלית, ובהם הייעוץ הרפואי, המפגשים החברתיים ותכני ההעשרה, ואולם רבים מהניצולים לא ידעו לעשות בכך שימוש.

יש עתיד תשקיע את המשאבים לפתח דרכים יעילות ומהירות כדי להקנות

לניצולים את הידע ואת האמצעים הדיגיטליים ובכך להפיג ולו במעט את בדידותם בתקופת המשבר אך גם בתקופת השגרה. במקביל, נפעל גם כדי לאפשר לניצולים ביקורי רופא ביתיים, הן בתקופת המשבר וגם בתקופת שגרה, מתוך כוונה להקל עליהם ולהגן עליהם בריאותית ככל האפשר.

התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה

התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה, שתקציבה נאמד ביותר ממיליארד שקלים בשנה אשר הוספו לטובת הניצולים כבר מיושמת במלואה. בעזרת התוכנית הוסדרו והורחבו זכויותיהם של כ-100,000 ניצולי השואה שעדיין חיים עימנו ונעשה שינוי מהותי בגישה הממסדית כלפיהם: לא רק לתת לניצולים עוד כסף אלא גם להעביר להם אותו ביתר יעילות ובפחות בירוקרטיה.

בזכות התוכנית כל ניצולי השואה בישראל מקבלים היום תרופות חינם. התוכנית הרחיבה את אוכלוסיית הזכאים, והכירה בזכאותם של עשרות אלפי ניצולים חדשים. בין השאר תוקן עוול מתמשך כלפי 18,500 יוצאי מחנות ההשמדה והגיטאות שעלו אחרי 1953 על ידי השוואת זכויותיהם ותנאיהם לאלה של ניצולים שעלו לפני כן. הקצבה המינימלית הועלתה ל-2,453 שקלים לחודש, הועברו כספים לצורך טיפולי שיניים ישירות לחשבון הניצולים במקום סחבת וקבלות. ניתן מענק שנתי של 2,000 שקלים לכ-9,000 ניצולים, הוענק סיוע לכל החיים לאלמנים ולא למנות של ניצולי שואה שהתקיימו מהקצבאות שלהן היה זכאי הנפטר. כן הורחבו

תקציבי הסיוע לסיעוד, לסיוע נפשי, לשירותי רווחה במרכזי היום ועוד.

רשימה מאוחדת של כלל ניצולי השואה בישראל לראשונה מזה 65 שנה, גובשה בתקופת כהונתו של יאיר לפיד כשר אוצר רשימה מאוחדת של כלל הניצולים המוכרים לארגונים בישראל ומטופלים על ידם. רשימה זו הינה פרי של עבודה מאומצת של משרדי האוצר והרווחה ושל כלל הארגונים האמונים על הטיפול בניצולי השואה בישראל.

נכון לגיבוש הרשימה חיו בישראל כ-200 אלף ניצולי שואה. בד בבד ממשיכה הרשות לזכויות לניצולי השואה במשרד האוצר להוביל מהלך כולל לאיתור עוד ניצולי שואה אשר לא פנו מעולם לגופי הסיוע. רשימה מאוחדת זו יוצרת לראשונה בסיס מידע המאפשר לוודא שכל ניצול וניצולת שואה בישראל נהנים ממלוא הזכויות המגיעות להם.

תרופות חינם לכל ניצולי השואה בישראל דאגנו לכך שכל ניצולי השואה בישראל יהיו זכאים לקבל חינם את כל התרופות שבסל התרופות, על ידי הרחבת ההנחה לתרופות. הניצולים מקבלים היום הנחה של 100% עבור השתתפות עצמית לתרופות שבסל התרופות, זאת לעומת ההנחה הקודמת, שעמדה על עד 50%. בעקבות השינוי חלה הנחה זו גם על כ-80,000 ניצולי שואה שאינם מקבלים קצבה חודשית ולא קיבלו לפני כן הנחה ברכישת תרופות כלל.

השוואת תנאים ליוצאי מחנות וגטאות שעלו אחרי 1953 בזכות התוכנית הלאומית לניצולי שואה, זכו כ-18,500 ניצולי שואה יוצאי מחנות

ההשמדה והגטאות שעלו אחרי 11 באוקטובר 1953 לתנאים שווים לאלו של ניצולי השואה שעלו לפני 1 באוקטובר 1953 ומקבלים את זכויותיהם על פי חוק נכי רדיפות הנאצים. הכרה זו הינה תיקון לעוול מתמשך, שמקורו בהחלטה שרירותית של מועד קובע לעליה לארץ.

המצב הקודם הביא לאבסורד שבו שני ניצולים שהיו יחד באותו גטו או מחנה ריכוז ועלו ארצה בתאריכים שונים לא זכו לאותן זכויות. מי מהם שעלה ארצה לאחר התאריך הקובע, היה זכאי רק קצבה אחידה של 1,500–1,800 שקלים לחודש בלבד. כעת השוו התנאים לתנאי

הניצולים שעלו לפני 1953, וזכאותם גדלה משמעותית לקצבה שנעה בין 2,200 ל-5,400 שקלים.

אותם ניצולים זכאים היום לתגמול על פי מצבם הסוציאלי (השלמה להכנסה של 5,300–8,800 שקלים לחודש) והם יכולים להגיש בקשה להחמרה לוועדה רפואית ובקשה להכרה במחלות. השוואת התנאים כוללת גם תגמולים מוגדלים לנזקקים ונצרכים בגובה 5,317–9,000 שקלים לחודש (בכפוף למבחן הכנסות ובהתאם לדרגת הנכות), מימון מלא של טיפול רפואי במחלות שהוכרו כקשורות לרדיפות השואה ותגמול

זריחה על נחל בשור | צילום: Doron Horowitz, פלאש 90

שארים (קצבה לבן הזוג של הניצול לאחר פטירתו).

מענק שנתי לניצולי שואה שעלו אחרי שנת 1953 ושאינם ניצולי

מחנות וגטאות הוחלט על מתן מענק שנתי של 3,991 שקלים לניצולי שואה שעלו אחרי שנת 1953 ושאינם ניצולי מחנות ההשמדה והגטאות. בניגוד לנהלים הקודמים, המענק הועבר ישירות לחשבון הניצולים ללא צורך במילוי טפסים והצגת קבלות. בזכות יוזמה זו זוכים 70,000 ניצולים למענק בסכום כולל של 3,991,600 שקלים בכל שנה, בהעברה ישירה לחשבונם.

על אף הנעשה לטובת אוכלוסייה זו, עדיין מדובר בקבוצה שרבים ממנה חיים בדלות וסובלים מחוסר. **יש עתיד** תציב את נושא זה בראש סדר העדיפויות ותפעל להגדלת התמיכה בקבוצה זו כדי לעבור ממענק שנתי לקצבה חודשית, מתוך הבנה שזוהי חובתנו לאפשר לכל ניצולי השואה חיים בכבוד.

הגדלת קצבת המינימום

החודשית כחלק מהתוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה יש עתיד הביאה להגדלת הקצבה החודשית המינימלית לכל ניצול שואה, לסכום של 2,453–6,160 שקלים לחודש. זאת לעומת הקצבאות בעבר, שעמדו על 1,825–5,400 שקלים לחודש. הגדלת הקצבה המינימלית סייעה באופן מיידי ל-70,000 ניצולי השואה, לנכי רדיפות הנאצים ול-18,500 ניצולי השואה יוצאי מחנות ההשמדה והגטאות הזכאים לזכויות על פי חוק נכי רדיפות הנאצים.

מימוש זכויות לניצולי שואה דמנטיים

אנו נפעל למימוש זכויות

אוטומטי לניצולי שואה הלוקים בדימנציה בהיקף של כ-30 מיליון ש"ח בשנה.

מענק שנתי של 2,000 שקלים לניצולי השואה מהמעגל הראשון

הוסדרה זכאותם של ניצולים נזקקים למענק שנתי של 2,000 שקלים. מענק זה, שעלותו כ-36 מיליון שקלים, נועד לתת סיוע ישיר לניצולי השואה, בין השאר למימון הוצאות חינוכיות ודחופות.

סיוע לבני זוג של ניצולי שואה

שנפטרו במסגרת התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה, הוחלט על הענקת סיוע לבני הזוג ולבנות בנות הזוג של ניצולי שואה שנפטרו, גם לאחר השנה השלישית לפטירתם. היקף קצבת הסיוע הוא 2,000 שקלים לחודש מהשנה הרביעית לפטירה. בזכות יוזמה זו ימשיכו בני הזוג להיות זכאים לקצבה של 2,000 שקלים למשך כל חייהם.

החזר מס קנייה באופן אחיד

וללא צורך בהגשת טפסים בעבר נדרשו ניצולי השואה לפרוצדורה בירוקרטית ממושכת ומסורבלת כדי לקבל החזר מיסים עבור מוצרי חשמל שקנו. עם יישום התוכנית הלאומית לסיוע לניצולי השואה כל הניצולים הזכאים מקבלים את החזר באופן אוטומטי, ללא צורך בהגשת טפסים. מדובר בהחזר שנתי אחיד של 350 שקלים עבור רכישות של מוצרי חשמל, תנורי חימום, ציוד ביתי ועזרים רפואיים. גם הזכאות להטבה הורחבה, וכעת זכאים לה כלל הניצולים שהוכרו כנכי המלחמה בנאצים, ללא קשר לאחוז הנכות שהוכר להם.

עיגול אחוזי נכות

לפי תיקון תקנות נכי רדיפות הנאצים (קביעת דרגת נכות)

התשע"ג-2013, שנחתמו וקודמו על ידי שר האוצר לשעבר יאיר לפיד, במקרים שבהם נקבעה דרגת נכות על ידי ועדה רפואית, והדרגה מבוטאת בשבר אחרי המספר השלם, מעוגלים אחוזי הנכות למספר השלם שאחרי השבר. צעד זה מגדיל את הקצבה החודשית במאות שקלים בחודש לניצולים הנמצאים על סף המדרגה הבאה של הקצבה.

הגברת היקף שירותי הרווחה לניצולי השואה במרכזי יום

של משרד הרווחה משרד הרווחה מפעיל מרכזי יום הפרוסים ברחבי הארץ ומהווים מסגרות יומיות לקשישים ולניצולי השואה. כדי לתת מענה לכלל הצרכים של ניצולי השואה הרחבנו את היקף השירותים במסגרת מרכזי היום של משרד הרווחה. השירותים במרכזים כוללים הסעות, ארוחות, טיפול אישי, פעילות חברתית ותעסוקתית וקידום בריאותם האישית של הקשישים. יוזמה זו מהווה תוספת משמעותית לרווחתם של ניצולי השואה העושים שימוש בשירותים אלו.

הגדלת השתתפות המדינה בפרויקט "והדרת" מתוך הבנה כי הדאגה לרווחתם ולבריאותם של ניצולי השואה כוללת גם דאגה לצורכיהם החברתיים והרגשיים, הרחבנו את השתתפות המדינה במימון פרויקט "והדרת", המקיים ביקורי בית אצל ניצולי השואה. פרויקט זה, המשתתף למשרד לשוויון חברתי, מפעיל מערך ביקורי בית של בנות ובני שירות לאומי ואזרחי בפריסה ארצית במטרה להפיג את תחושת בדידותם, לספק להם תמיכה חברתית, לשלבם בקהילה וליצור שיח בין-דורי משותף.

הגדלת תקציבים לטובת סיוע

נפשי ופסיכולוגי הגדלנו את היקף התקציב המיועד לסיוע נפשי ופסיכולוגי לניצולי השואה מהמעגל השני, על פי הצורך הרפואי של כל ניצול. הרחבת הסיוע תאפשר גם ל-70,000 פליטי שואה שעלו לארץ לאחר שנת 1953 ושאינם ניצולי מחנות ההשמדה והגטאות זכאות למענק שנתי בסך 3,600 שקלים לצורך טיפול נפשי, על פי ההסדרים המופעלים היום עם ניצולים המוכרים לפי חוק נכי רדיפת הנאצים.

שינוי מבחן הכנסה לקבלת קצבת סיעוד של הביטוח הלאומי

קצבת הסיעוד של ביטוח לאומי משולמת על פי המבחן של היקף הכנסת הקשיש. הקשיש זכאי רק למחצית הקצבה כאשר הכנסתו עולה על 8,955 שקלים בחודש, ומעל הכנסה של 13,432 שקלים הקשיש אינו זכאי לקצבת סיעוד כלל.

כדי למנוע מצב שבו יד אחת נותנת ויד אחרת לוקחת, החליט שר האוצר לשעבר יאיר לפיד לשנות את מבחן ההכנסה לצורך זכאותו של הקשיש. מבחן ההכנסה לקצבת הסיעוד לא יכלול את הקצבאות המשולמות על ידי הרשות לזכויות ניצולי השואה. שיטת מבחן תקדימית זו מעמידה במרכז את ניצול השואה ואת פליטי השואה בעלי ההכנסה הנמוכה ביותר.

מחשבון זכויות ניצולי השואה

ניצולי שואה רבים אינם מממשים את כלל הזכויות המגיעות להם, אם בשל חוסר ידע, אם בשל קושי בהמצאת אישורים וטפסים. כדי להפוך את המידע לנגיש לכל ניצולי השואה ולמעגל התומך בהם פעלנו להקמת "מחשבון הזכויות"

וי"ב אל ניצולי השואה, יוודאו כי הם מקבלים את כלל הזכויות המגיעות להם, יסייעו להם במימוש זכויות ויפיגו את בדידותם. **יש עתיד** מאמינה כי תפקידה של מערכת החינוך הישראלית הוא לא רק להקנות לילדינו ידע והשכלה אלא להוציא אותם אל העולם כאנשים טובים יותר, הרואים בעצמם חלק מקהילה ומרגישים מחויבים לתרום לה.

הנצחת זכר השואה מחובתנו הלאומית להנציח את זכר השואה ולבנות גשר זיכרון חזק בין העבר העתידי למען הדורות הבאים. **יש עתיד** תקדם יוזמות ותוכניות להנצחת זכר השואה באמצעות תמיכה בארגוני ההנצחה ועידוד יזמות חדשניות לחינוך והנצחה בקרב הדור הצעיר.

פעילות בינלאומית למען ניצולי

השואה יש עתיד תהדק את שיתוף הפעולה עם הארגונים הבין-לאומיים והמדינות החברות ב"הצהרת טרזין", הפועלות למען רווחת ניצולי השואה. שיתוף הפעולה הבין-לאומי הניב שורה של הישגים בשנת 2020, ובהם מענקים מיוחדים לתמיכה בניצולי השואה בעת משבר הקורונה בסכום כולל של 450 מיליון ש"ח לזכאי קצבה שנתית; וכן הסדרת ההכרה של ממשלת גרמניה בזכאותם של כ-3,000 ניצולי שואה נוספים, יוצאי גטאות פתוחים ברומניה ובולגריה, למעבר מקצבה שנתית לחודשית. אנו רואים חשיבות רבה בשיתוף הפעולה בין הגופים השונים למען ניצולי השואה. ●

— אתר אינטרנטי אשר בו מרוכזות כל הזכויות והזכאויות של ניצולי השואה. מחשבון הזכויות לניצולי השואה הוא כלי מקצועי, פשוט לשימוש, המאפשר לכל ניצול שואה לממש את זכויותיו.

הגדלת הזכאות לשעות סיעוד לניצולי השואה וצמצום הבירוקרטיה למימושה — אוכלוסיית ניצולי השואה הולכת ומתבגרת, כאשר מכסת שעות הסיעוד המוקצבת להם מצומצמת ואיננה מספיקה לצורכי היום-יום. הצעד הראשון שעשה שר האוצר לשעבר יאיר לפיד עם כניסתו למשרד היה הקצבה מיידית של 50 מיליון שקלים לניצולי השואה, שמרביתם הוקצו לתוספת תשע שעות סיעודיות אשר קוצצו מניצולי השואה.

אף שמנענו את הקיצוץ בשעות הסיעוד, עדיין ניצולי השואה אינם מקבלים היקף שעות סיעוד מספק, ונפעל להרחיבו. מכסת שעות הסיעוד מתקבלת ברובה מהביטוח הלאומי, וחלקה משולם על ידי המדינה באמצעות הקרן לרווחת ניצולי שואה. כחלק מהמדיניות שהובלנו לצמצום הבירוקרטיה בדרך למימוש הזכאות, נביא לאיחוד במכסות השעות, כדי שניצולי השואה לא יאלצו לכתת את רגליהם בין המוסדות השונים כדי לקבל את הסיוע הסיעודי שהם כה זקוקים לו.

סיוע של בני נוער לניצולי השואה במיצוי זכויותיהם, כחלק מפרויקט "מחויבות אישית"

נפעל להקמת מסלול "מחויבות אישית", ובמסגרתו יגיעו תלמידי כיתות י"א